

Bilimsel turizm araştırmaları sürecinde konu seçimi

YRD. DOÇ. DR.
MEHMET ÖZDEMİR

Anatolia Dergisi'nin Eylül - Ekim 1993 sayısında yayınladığımız "Turizmle İlgili Sosyal Yapı Araştırmalarında Metodoloji Denemesi" başlıklı yazımız oldukça ilgi çekti. Turizm disiplini dışında da "Sosyal Yapı"yla ilgilenenler temel başvuru formu olarak yararlandılar. Ancak bu arada "Bilimsel Araştırma"nın halâ tam olarak özümsememiş olduğuna da hiç de hayret etmeden tekrar şahit olduk.

Maalesef yüksek öğrenim kurumlarımız giderek nicelik olarak büyük bir artış gösterirken, nitelik olarak adeta çaresizce veya vurdumduymaz bir şekilde düşme göstermektedirler.

Üniversitenin temel görevinin araştırma olduğu gerçeği bir tarafa atılmış, veya tamamıyla unutulmuş, yükseköğretimimiz esasen bozuk olan orta öğretimin adeta ve yalnızca devamı bir içerik kazanmıştır. Böylece eğitim sisteminin öteden beri en büyük sorunu olan ve entellektüel hayatımızın temel kusuru araştırmacı aydınların ve akademisyenlerin yetişmemesi, eskisine oranla bile bilimsel yaklaşım tarzının pirimsiz bir hale gelmesi, ülkemizin içinde bulunduğu deforme ortamın da yaygınlaşmasına sebep olmuştur.

Demogojik itirazları duyar gibi oluyorum. Biz "bilgisayar"dan değil, bilgidin; "elektronik beyin"den değil, insan beyninden bahsediyoruz.

Derdimiz ithal teknolojiden değil, uluslararası düzeyde ulusal aydın ve bilim adamı yetişmemesinden kaynaklanmaktadır.

Bizce bunun en büyük nedeni de, araştırmacı noksanlığı, hatta bilimsel araştırmanın ne olduğunu bilmeyenlerin araştırmacı yetiştirecek kurumlarda sorumlu olmasıdır. Bu hastalık Türkiye'de gittikçe yaygınlaşıyor. Yalnızca eğitim sistemimiz değil, her sosyal kurum ve her kademede kendisi eğitime muhtaç olanlar, teorik olarak o kurumun baş eğitimsi konumuna geliyorlar. Öğretmen bilmeyince öğrenci kimden öğrensini?

Üniversitelerimiz, özellikle klâsik eğitim veren yüksek öğretim kurumlarımız, demne çatma meslek okullarımız öğrencilerine temel eğitim vermekte dahi zorlanırken; araştırma bilgisini hemen hemen hiç verememekte hele böyle bir alışkanlığı hiç yerleştirememektedirler. Durum böyle olunca da, çoğumuzun usulüne uygun bir rapor dahi kaleme alamayışı gözlenmektedir. Tabii bütün bu söylediklerimizin yanında pek çok üniversite mezununun bir dilekçe dahi yazamayışı çok acı ancak çok sık rastladığımız bir gerçektir.

Çoğu zaman zorunlu olarak inceleme yapanlar veya her hangibir konuda görüşlerini açıklamak isteyenler dahi, bunları muntazam ve kolay anlaşılır biçimde sunmakta güçlük çekmektedirler. Hoş, hiç okumayan bir toplum haline gelmiş olsak da, kazara okumak isteyen çıkarsa, aynı zorluk bilimsel eserlerin okunmasında ve kaynakların incelenmesinde de göze çarpmaktadır.

Biz bu yazımızda meraklılarına ve ilgilenenlere önce bilimsel araştırma sürecinin ilk safhası hakkında çekirdek (öz) bilgi vermeyi amaçladık.

ABSTRACT

THE CHOICE OF THE SUBJECT IN THE SCIENTIFIC TOURISM RESEARCH PROCESS

A research study includes all the activities such as clearly stating the problem, collecting and organizing data, interpreting and analyzing the result and finally writing the report. This article aims to investigate the tourism research process step by step.

Dr. Mehmet Özdemir, Hacettepe University, Sociology Department, Beytepe, Ankara, Turkey.

Yrd. Doç. Dr. Mehmet Özdemir, Hacettepe Üniversitesi Sosyoloji Bölümünde öğretim üyesidir.

BİLİMSEL ARAŞTIRMA SÜRECİ

Bilimsel bir araştırma; konunun seçilmesinden araştırma sonuçlarının değerlendirilip başkalarının faydalanabileceği bir rapor, makale ya da eser olarak ortaya çıkmasına kadar olan bütün aşamaları içine alır.

Bilimsel araştırma yapanlar yaptıkları bütün araştırmaları boyunca, verileri toplamak, sınıflandırmak, birleştirmek ve çözümlenmek gibi birtakım işlemlerde bulunurlar.

Bilimsel bir araştırma yapılırken dikkat edilmesi gereken hususların bir kısmını metodolojik, diğer bir kısmı ise araştırma teknikleriyle ilgili özelliklerdir.

Kısaca bir araştırma yapılırken sıra ile şu aşamalardan geçilir:

1- Önce bir araştırma konusu seçilir ve genel bir plân taslağı hazırlanır.

2- Konuyla ilgili birkaç eser, makale, rapor vs. okunur.

3- Bibliyografik araştırmalar yapılarak gerekli kaynaklar tesbit edilir.

4- Eldeki veri ve kaynaklara göre konu sınıflandırılır.

5- Geçici bir plân yapılır.

6- Bu plâna göre eserler okunur, özetlenir ve notlar alınır. Bunun için de en iyi yol, fiş usulüdür.

7- Konu ile ilgili genel fikirler çıkarılır ve bu fikirler belli bir mantiki sıraya göre düzenlenir.

8- Bu fikirler iki ya da üç bölümde toplanır. Araştırmanın plânı tekrar yapılır.

9- Kabul edilen plâna göre metin kaleme alınır. Şayet bölümler ayrı ayrı olarak yazılmışlarsa, bunların mantiki bir sıraya göre birbirlerine bağlı olmasına dikkat edilir.

10- Bu taslak bir müddet sonra tekrar okunur; gerekli ilaveler yapılır, fazlalıklar atılır ve tekrarlar elenir.

11- Metin yeniden kaleme alınır ve son şeklini bulur.

Özetle, diyebiliriz ki; bir araştırma yapılırken konunun seçilmesi, verilerin toplanması, verilerin değerlendirilmesi ve araştırma neticelerinin kaleme alınması, araştırmanın temel aşamalarıdır.

Genel olarak bilimsel araştırma sürecinin dört safhası vardır:

1- Konunun seçilmesi ve araştırma plân taslağının yapılması.

2- Verilerin toplanması: Konuyla ilgili belge, doküman, eser, varsa başka inceleme ve araştırmalar vs. toplanır. Araştırmacı sahip olduğu genel bilgiler ve teknikler sayesinde, bulabildiği tüm verileri toplamaya çalışır.

3- Yorumlama safhası : Toplanan verilerle, başlangıçtaki fikirler mukayese edilir. Başlangıçtaki fikirler hiçbir zaman kalıplaşmış ön yargılar veya peşin hükümler değildirler. Mukayeselerden birtakım sonuçlar çıkartılmaya çalışılır.

4- Araştırma sonuçlarının düzenlenmesi: Araştırma sonuçları hiçbir zaman olduğu gibi kalmamalıdır. Bunların herkes tarafından anlaşılabilir bir şekilde düzenlenmesi gerekir. O araştırmanın önemi ancak tanıtılmasıyla ortaya çıkabilir. Araştırmanın başkalarına intikali sonuçların yazılması, yayınlanması veya bilimsel konferanslar vs. yolu ile olur.

A) ARAŞTIRMA KONUSUNUN SEÇİMİ

Araştırma, açık olarak tarif edilmiş problemlere doğru çözüm yolları bulmak için yapılan nesnel (objektif), plânlı ve sistemli bir çalışma sürecidir. Bir araştırmanın başarı ile yürütülebilmesi için problemin iyi seçilmesi ve açık olarak tarif edilmesi gereklidir.

Araştırma konusu hiçbir zaman gelişigüzel seçilmez. Araştırma, olay ve deliller arayan, bunları bulduktan sonra anlamlarından uygun neticeler çıkararak ve bu neticelere dayanarak yordamlar ya-

Özetle, diyebiliriz ki; bir araştırma yapılırken konunun seçilmesi, verilerin toplanması, verilerin değerlendirilmesi ve araştırma neticelerinin kaleme alınması, araştırmanın temel aşamalarıdır.

pabilen keskin bir fikir faaliyeti gerektirir. Bir çalışma fikri bir mücadeleyi zorunlu kılmıyorsa, bu hiçbir zaman bilimsel bir araştırma olamaz.

Araştırmacının, araştırmaya uygun ve çözümü gerekli en önemli konuyu tayin edebilmesinin en tesirli ve temel yolu, devamlı okumasıdır. İlgi duyduğu alandaki literatürü dikkatle takip edebilen bir şahıs, o alandaki mevcut araştırma konularını mutlaka görecektir.

Birçok araştırma konusu arasından belli bir tanesinin seçilmesinde rol oynayan noktalar vardır. Bunların en önemlileri:

1- İlgi, merak, motivasyon : Hangi alanda olursa olsun, seçilecek konu araştırmacının ilgisini yeteri kadar çekmezse, bu araştırmadan önemli sonuçlar beklenemez. İyi motivasyonu, yapacağı araştırmaya karşı derin bir ilgi ve merakı olan bir araştırmacının başarılı olmamasına sebep yoktur.

2- Orjinallik : Araştırma konusunun aynı zamanda ilgi çekici ve yeni olmasına dikkat edilmelidir. Zira bir araştırma orjinallik taşımıyorsa, yapılmasının faydalı olabileceğinden endişe edilebilir.

3- Kaynak sorunu : Bir araştırma konusu ne kadar ilginç ve orjinal olursa olsun, bu araştırma için gerekli verileri toplamak ya da uygun gözlemleri yapmak, bilimsel araştırma tekniklerini uygulamak mümkün değilse, hiçbir zaman böyle bir konu seçilmemelidir.

4- Teknik imkânlar: Yapacağımız araştırma için gerekli teknik ve mali imkânlara sahip olmamız şarttır. Eğer belli bir araştırmacının zorunlu kılacağı teknik imkânlardan yoksunsak, hiçbir zaman böyle bir konuyu seçmemeliyiz.

B) ARAŞTIRMA KONUSUNUN TEORİK VE PRATİK YÖNÜ

Araştırma konusunun teorik ya da pratik olmasına bağlı olan noktalar da vardır:

1- Teorik araştırmalar :

Daha önce yapılmış olan araştırmalara ya da yazılan metinlere dayanılarak yapılan araştırmalara "Teorik Araştırmalar" adı verilir. Teorik araştırmalar, genel olarak "Saha Çalışmaları" gerektirmezler. Kütüphanelerde, genel araştırma merkezlerinde ve üniversitelerin araştırma enstitülerinde yapılır. Teorik araştırmalar daha çok ikinci kaynaklara yani daha önceden hazırlanmış kaynaklara dayanırlar. Bunun içindir ki genellikle teorik konular, sentez konuları veya monografik (özel konular) konulardır. Bu yüzden teorik bir konu seçilirken çok dikkatli olmak gerekir.

a) Önceden söylenenlerin özetini yapmak suretiyle yapılan araştırmalar verimsizdir. Ancak aynı konu hakkında birçok görüşler varsa bunların bir sentezi yapılabilir ve kişisel yorumlara da yer verilmesi gerekir.

Arcak öyle konular vardır ki, bu konularda yapılacak kaynak araştırması (Bibliyografya Araştırması) dahi önemli bir bilimsel araştırma niteliğindedir. Hiç olmazsa ileride aynı araştırmayı yapacak olanlara büyük vakit kazandırır.

b) Konuyu mümkün olduğu kadar sınırlamak gerekir. Meselâ:

— "Türkiye'de Turizm" gibi bir konu, çok geniş bir araştırmaya konusudur. Yapılacak şey Türkiye'deki turizm olgusunu ve olayını önce zaman süreci içerisinde sınırlamaktır.

— "1980 - 1990 Yılları Arasında Türkiye'de Turizm" olabilir. Fakat yine de konu geniştir ve çeşitli yönlerden ele alınabilir. Zira Türkiye'nin her bölgesi turizm olgusunda ve olayında aynı gelişme eğilimini göstermezler. Bölgeler arasında bariz farklılıklar vardır. O halde araştırma konumuz:

— "1980 - 1990 Yılları Arasında Akdeniz Bölgesi'nde Turizm" adlı olarak daha sınırlı ve kapsamlı olacaktır.

Araştırmacının, araştırmaya uygun ve çözümü gerekli en önemli konuyu tayin edebilmesinin en tesirli ve temel yolu, devamlı okumasıdır. İlgi duyduğu alandaki literatürü dikkatle takip edebilen bir şahıs, o alandaki mevcut araştırma konularını mutlaka görecektir.

Ancak bu da oldukça geniş bir konudur. Akdeniz bölgemiz turizmimizde önemli bir konuma sahiptir ve hızla gelişmektedir.

— "1980 - 1990 Yıllarında Antalya Yöresinde Turizm";

Hatta:

— "1980 - 1990 Yılları Arasında Side-Manavgat Yöresinde Turizmin Gelişmesi" daha sınırlı bir konu olup, daha somut sonuçlara ulaşabilmesi mümkün olabilecektir. Aynı zamanda, zaman tasarrufu, teknik ve mali imkânlar açısından da daha verimli bir çalışmanın ortaya çıkmasını kolaylaştıracaktır.

Zamanımıza ve imkânlarımıza bağlı olarak konuyu bu şekilde sınırlamak muhakkak ki, yapılacak en önemli iş olup, araştırma sonucunu da olumlu yönde etkileyecektir.

Ancak çoğu kere araştırmalarımızda yararlanacağımız ikinci kaynaklar ya mevcut değildir, ya eskidir, ya da istediğimiz şartlara uygun değildir. Bu durumlarda birincil kaynaklardan faydalanmak (kaynağın kendisine inmek) zorunda kalırız. Böylece bir saha çalışması yapmak suretiyle araştırmaya yapmak gerektiği zaman seçeceğimiz konulara da, genel olarak "pratik konular" adı verilir.

2-Pratik araştırmalar

Pratik araştırmanın konusu saha çalışması imkânlarına, maddi duruma ve zamana bağlı olarak seçilir. Bilindiği gibi saha çalışmaları zor, masraflı ve uzun zaman isteyen çalışmalardır. Bunun içindir ki pratik araştırma konuları, teorik konulara göre daha küçük ve daha sınırlı konular olmalıdır. Meselâ, yukarıda teorik olarak -daha önceki veri ve kaynaklara bağlı olarak- incelemek için seçtiğimiz "1980 - 1990 Yılları Arasında Akdeniz Bölgesinde Turizm" adlı konu pratik bir araştırma için çok geniş bir konudur. Bir şahıs yalnız başına gerekli verileri toplayamaz ve böyle bir konudan olumlu neticeler elde edemez. Bu

yüzden konuyu yukarıda da örneğini verdiğimiz gibi daha da sınırlamak gerekir. Ayrıca belli bir şehir ve burada konunun belli bir fonksiyonu da ele alınabilir:

— "1980 - 1990 Yılları Arasında Antalya Şehrinde Turistik Belgesiz Konaklama Tesisleri" gibi.

Özetle diyebiliriz ki, araştırmanın konusu; araştırıcının kapasitesine, teorik bilgilerine, arzusuna, mali imkânlarına ve zamana bağlı olarak seçilmelidir. Ayrıca da bu hususların önceden hesaba katılması gereklidir.

C) ARAŞTIRMANIN PLANLANMASI

Araştırmanın konusu seçilip sınırlandıktan sonra, araştırmacının araştırma plânını ayrıntılı bir şekilde araştırma taslağında belirtmesi gerekir. İlerleyeceği birçok yollar, kullanacağı birçok teknikler olduğu için, çalışmasına en uygun belirli teknikleri dikkatle seçmesi gerekir. Verilerin nasıl elde edileceği (Daha önce de değindiğimiz gibi, araştırmanın pratik ya da teorik olmasına bağlı olarak veri toplama teknikleri değişir. Teorik bir araştırma daha çok kütüphane ve araştırma merkezlerinde ikincil kaynaklardan yararlanılarak yapılır. Pratik araştırmalarda da en çok anket, mülakat ve gözlem tekniklerine ağırlık verilir.) ve elde edilen verilerin nasıl çözümleneceği plânda açık bir şekilde belirtilir.

İnceleme ve araştırmanın en ince noktası konunun seçilmesidir. Gerçek bir araştırmacı, belirli olayları incelemek amacıyla seçerken; bunu, daha önce bu olaylar hakkındaki teorilerin ve bilgilerin ışığı altında seçer. Eğer seçtiği konu hakkında genel bir bilgisi yoksa veya bu konudaki teorileri ve temel bilgileri bilmiyorsa, onun yapacağı araştırmanın olumlu sonuçlar vermesi beklenemez.

Meselâ ekonomi, sosyoloji okunmuş ve konu hakkındaki temel bilgileri edinmemiş bir kişinin,

— "Turizm Altyapı Yatırımlarında

Araştırmanın konusu; araştırmacının kapasitesine, teorik bilgilerine, arzusuna, mali imkânlarına ve zamana bağlı olarak seçilmelidir. Ayrıca da bu hususların önceden hesaba katılması gereklidir.

Fayda Maliyet Tekniğinin Kullanılması" adlı bir konuda araştırma yapmaya kalkması gibi.

İkinci olarak, araştırmacı seçtiği konuyu orijinal ve ilginç bulmalıdır. Eğer işlenen konu araştırmacının ilgisini yeteri kadar çekmiyorsa, onu zevkle işleyemeyeceğinden elde edeceği sonuçlar muhakkak ki sınırlı olacaktır. Başka bir deyişle araştırmacının seçtiği konuda merak sahibi olması beklenir.

Araştırmacının konu hakkındaki teori ve bilgilerinden edindiği fikirlere "**Kavramsal Model**" denir. O halde, araştırmacıların inceleyeceği konu hakkında kavramsal bir modele sahip olması gerekir. Fakat kavramsal bir modelin varlığı hiçbir zaman bilimsel bir araştırma yapmak için yeterli değildir. Zira öncelikle sosyal bilimciler; toplumdaki olayları insanların ve zümrelerin davranış ve durumlarını incelerler. Kavramsal modeldeki fikirler ancak incelenerek değişen (Dinamik) sosyal olaylardaki davranış ve uyumlar hakkında bir varsayım (hipoteze) sahip olmamızı sağlar.

Kavramsal model; bir araştırmada hangi soruların sorulacağını, bu sorulara cevap bulması için araç olarak hangi deneysel yolların kullanılacağını ve bu yolların nasıl kullanılacağını belirler. Araştırmacının amacı bu varsayımların ne derecede doğru olduğunu ortaya koymaktır.

D) ARAŞTIRMANIN SÜRESİ

Araştırmanın konusu seçilip sınırları belirtildikten sonra bu konuyla ilgili verilerin toplanması safhası başlar. Yani araştırmacı kavramsal araştırmaya başlar ve sahip olduğu genel bilgi ve fikirlerinin ışığı altında yorumlayacağı olaylarla ilgili verileri toplamaya çalışır. Teknik olarak, araştırma süresi boyunca toplanan verilerin varsayımları destekleyip desteklemediğini araştırır. Bilimsel araştırmanın amacı araştırmanın temel fikirlerini kontrol etmek; kavramsal mo-

deli geliştirmek, tekrarlamak, belirlemek ve takviye etmektir. Ancak bu sayede kabul edilen fikirler kontrol edilebilir, yeni teori ve fikirler gelişebilir.

Araştırmaların konusunu teşkil eden verilerin karakteri, kaynakları, onların birleştirilmesi, sınıflandırılması ve çözümlene teknikleri en iyi şekilde temel araştırma süresi çerçevesi içinde anlaşılabilir. Yan safhaları bir tarafa bırakacak olursak, araştırma süresinde iki temel bölüm vardır:

1- İnceleme (deney) Bölümü

2- Yorumlama Bölümü

İnceleme bölümünde araştırmacı teori ve fikirleriyle belirli olayları gözlemeye giderek ve bu olaylar hakkındaki birtakım verileri toplayarak, araştırma bulgularını elde edecektir. Yorumlama bölümünde ise elde edilen bulguları baştaki teorilerle karşılaştırır ve sonuçlar çıkarmaya çalışır. Bu safhaların herbirinin kendine özgü metod ve teknikleri vardır.

E) KAVRAMSAL MODEL VE TEORİK ÇALIŞMALAR

Her ne kadar genellikle sosyal araştırma metodu deneye ağırlık veren tümevarım metodu ise de, araştırmacılar tamamen deneysel düzeyde çalışmazlar. Çünkü deneysel çalışmalar bile ancak önceden bilinen birtakım teoriler yoluyla mümkün olmaktadır. Araştırma süreci içerisinde teorik çalışmalar deney ve gözlemden daha önemli bir yer tutarlar. Araştırmacı deney ve gözlem yoluyla olaylara ait birtakım verileri toplayıp, basitçe onları sıralayıp aralarında ilişkiler bulmaz. Onun seçtiği olaylar gelişigüzel olaylar değildir. Belirli olayları seçmesi ve bunlar arasında bir sınıflandırma yapıp aralarındaki ilişkiyi incelemesi, olayların karakterine ait teorilerin ışığı altında olmaktadır.

Meselâ hastalandığınız zaman eğer vücudunuzun ısı derecesini ölçüyorsanız, vücut ısısı hakkında daha önceden bir bilgiye sahipsiniz. Aksi takdirde ölçece-

Araştırmanın konusu seçilip sınırlandıktan sonra, araştırmacının araştırma planını ayrıntılı bir şekilde araştırma taslağında belirtmesi gerekir. İnceleyeceği birçok yollar, kullanacağı birçok teknikler olduğu için, çalışmasına en uygun belirli teknikleri dikkatle seçmesi gerekir.

ğiniz 39 °C'nin sizin için hiçbir zaman anlamı olmayacaktır. Başka bir deyişle; birtakım bilimsel teoriler bilinmeden veya bilimsel fikirlere sahip olmadan, hiçbir zaman olumlu bir bilimsel araştırma yapılamaz. Araştırmacı, kavramsal model ve araştırma amacının ışığı altında seçtiği inceleme tekniklerini uygulayarak araştırma bulgularını elde eder. Fakat çok zaman elde edilen bulgular brüt olarak kullanılamaz. Bunların yorumlanması gerekir. Araştırmanın en önemli noktalarından biri kavramsal modelde belirtilen teori ve daha genel prensiplerle, inceleme verilerinin karşılaştırılarak yorumlanmasıdır.

Bilimsel çalışmaların metodolojik veya uygulamalı araştırmalar olmasının yanında, bilimsel araştırmanın temel amacı; başladığı fikirlere yenilerini eklemek veya onların doğruluk ve geçerlilik derecesini tesbit etmek, kavramsal modeli geliştirmek, tekrarlamak, belirlemek ve takviye etmektir.

Araştırmanın konusu iyice seçilip sınırlandıktan sonra, en mühim nokta gerekli verilerin (enformasyon) toplanmasıdır. □

Kaynakça

- ARICI, Hüsnü, *İstatistik Yöntemler ve Uygulama*, Hacettepe Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1972.
- ATAÖV, Türkkaya, *Bilimsel Araştırma El Kitabı*, Savaş Yayınları, Ankara, 1982.
- ERDEM, M. Fuat, *Sosyal ve Ekonomik Değerlendirme*, Yargıçoğlu Matbaası, Ankara, 1963.
- ERDER, Necat, *Siyasi Bilimlerde Teori ve Metod Hakkında Bazı Genel Düşünceler*, Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayını, Ankara, 1962.
- ERGUN, Doğan, *Sosyoloji ve Tarih Sosyolojide Yöntem Sorunu*, Yar Yayınları, İstanbul, 1973.
- ERGUN, Doğan, *Sosyoloji El Kitabı*, Gerçek Yayınevi, İstanbul, 1973.
- FINDIKOĞLU, Z.F., *İhtimaliyat Metodoloji Nazariyeleri* (Cilt: III), İ.Ü. İktisat Fakültesi Yayını, İstanbul, 1961.
- FINDIKOĞLU, Z. F., *Metodoloji* (Cilt: I), İ.Ü. İktisat Fakültesi Yayını, İstanbul, 1945.
- GOODE, J. William ve HATT, K. Poul, *Sosyal Bilimlerde Araştırma Metodları*, Sağlık ve Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara, 1964.

HASSAN, Ümit, *İbni Haldun'un Metodu ve Siyaset Teorisi*, Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayını, Ankara, 1977.

HAUSER, M. Philip, *Şehirsel Bölgelerde Sosyal Araştırma El Kitabı*, İmar ve İskân Bakanlığı Mesken Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara, 1968.

İÇLİ, Tülin, *Sosyal Bilimlerde İstatistik*, H.Ü. Fen Fakültesi Basımevi, Ankara, 1987.

KAPTAN, Saim, *Bilimsel Araştırma Teknikleri*, Rehber Yayınevi, Ankara, 1973.

KARASAR, Niyazi, *Araştırmalarda Rapor Hazırlama*, Taş Kitapçılık İtd.Şti., Ankara, 1984.

KAVAKÇI, Y. Z. *İslâm Araştırmalarında Usul, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları*, Ankara, 1982.

KURTULUŞ, Kemal, *İşletmelerde Araştırma Yöntemliliği (Araştırma Yöntemleri)*, İ.Ü. Yayın No: 3126, İstanbul, 1983.

KURNOW, E., *Araştırma El Kitabı*, Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayını, Ankara, 1956.

KURTKAN, Anıran, *Sosyal İlimler Metodolojisi*, İ.Ü. İktisat Fakültesi Yayını, İstanbul, 1978.

KÜÇÜK, Hasan, *İslam ve Batı Felsefesinde Sistematik Problemler*, Fatih Yayınevi Matbaası, İstanbul, 1974.

ÖZDEMİR, Mehmet, *Araştırma Nedir? Bilimsel Araştırma Metodolojisi Üzerine Not*, T.C. Turizm Bankası A.Ş. Araştırma ve Eğitim Başkanlığı Yayınları, Ankara, 1983.

SÜMBÜLOĞLU, Vildan ve Kadir, *Sağlık Bilimlerinde Araştırma Yöntemleri*, Hatipoğlu Yayınevi, Ankara, 1988.

TANSEL, Fevziye Abdullah, *İyi ve Doğru Yazma Usulleri*, Kubbealtı Neşriyat, İstanbul, 1974.

TOGAN, Zeki V., *Tarihte Usul*, İ.Ü. İktisat Fakültesi Yayını, İstanbul, 1978.

TÜRKDOĞAN, Orhan, *Bilimsel Değerlendirme ve Araştırma Metodolojisi*, M.E.B. Yayını, İstanbul, 1989.

TÜTENGİL, Cavit O., *Sosyal İlimlerde Araştırma ve Metod*, İ.Ü. İktisat Fakültesi Yayını, İstanbul, 1969.

URAL, Kenan, *İstatistik ve Karar Alınması*, İ.Ü. İktisat Fakültesi Yayını, İstanbul, 1973.

YOĞURTÇUOĞLU, Kenan, *Örnekleme, Yöntemler ve Uygulama*, İ.Ü. İktisat Fakültesi Yayını, İstanbul, 1976.

YOUNG, P. V., *Bilimsel Sosyal İncelemeler ve Araştırma*, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara, 1968.

ZIMMERMAN, Carle C., *Le Play ve Sosyal İlimler Metodolojisi*, İ.Ü. İktisat Fakültesi Yayını, İstanbul, 1976.

DR. BİLİM İLİMİ
İBRAHİM İLHAN

TOARTSBA
THE TYPE OF TOURISM PROMOTED IN
TURKEY BY BRITISH TOUR OPERATORS IN
THE 1970s

Bilimsel çalışmaların metodolojik veya uygulamalı araştırmaları olmasının yanında, bilimsel araştırmanın temel amacı; başladığı fikirlere yenilerini eklemek veya onların doğruluk ve geçerlilik derecesini tesbit etmek, kavramsal modeli geliştirmek, tekrarlamak, belirlemek ve takviye etmektir.